

Mahalle Parklarında Bulunan Açık Alan Spor Sahalarının 3x3 Basketbol Standartlarına Uygunluğunun Araştırılması

Investigating The Suitability of Outdoor Sports Courts in Neighborhood Parks To 3x3 Basketball Standards

*Buket Özdemir Işık¹, Erol Önsel², Sabiha Kaya³

¹Trabzon Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, ozdemirbuket@trabzon.edu.tr, 0000-0003-1617-8084

²Trabzon Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, erolonsel@hotmail.com, 0009-0007-2425-2551

³Trabzon Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, sabihakaya@trabzon.edu.tr, 0000-0002-0883-4486

ÖZET

Park ve spor alanlarının kullanıcı yoğunluğuna uygun şekilde ölçeklendirilmesi ve çeşitli spor etkinliklerine adapte edilmesi, mahallelerin yaşam kalitesini artırma sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu tasarımların standartlardan farklı uygulanması ve saha ölçülerindeki değişiklikler, alanların kullanım kalitesi ve talepleri üzerinde belirleyici bir etki yarattığını ortaya çıkarmaktadır. Bu araştırma kapsamında, Trabzon ili merkez ilçesi Ortahisar'daki mahallelerde bulunan açık spor alanlarının 3X3 basketbol etkinliği için konuları, fiziki durumları, büyüklükleri ve malzeme kaliteleri ile standartlara uygunluğu analiz edilmiştir. Türkiye'deki kentler için 02.09.1999 tarih ve 23804 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 'İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelik'e göre, kentsel alanlarda kişi başına düşen yeşil alan değeri en az 10 metrekare ve bu yeşil alanın komşuluk düzeyinde dağılımı 3 m²/kişi spor alanı olarak belirlenmiştir. Bu araştırma bu ilçede bulunan 85 mahalle içerisindeki 7 mahallede gerçekleştirilmiştir. Ortahisar ilçesindeki mevcut nüfus göz önüne alındığında, çalışma alanının planlama standartlarına uygun spor alanı ihtiyacı 7 mahalle için 316.674 m² olarak hesaplanmıştır. Gözlem ve ölçümler bu mahallelerde bulunan 9 farklı spor alanında yapılmış ve spor alanı olmasına rağmen ihtiyacı karşılayacak yeterli spor alanı miktarı olmadığı sonucuna varılmıştır. İncelenen spor sahalarının fiziksel koşulları, donatı düzeyi, alan büyüklükleri ve kullanım imkanları açısından eksiklikler tespit edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, mevcut spor alanlarının verimliliğini artırmak için öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Spora Bağlılık, Egzersiz Bağımlılığı, Öğrenci.

ABSTRACT

Scaling parks and sports areas in accordance with user density and adapting them to various sports activities play an important role in the process of improving the quality of life of neighborhoods. However, it is revealed that the implementation of these designs different from the standards and changes in the dimensions of the field have a determining effect on the quality of use and demands of the areas. Within the scope of this research, the location, physical condition, size and material quality of the outdoor sports fields in the neighborhoods of Ortahisar, the central district of Trabzon province, and their compliance with the standards for 3X3 basketball were analyzed. According to the 'Regulation on the Principles of Making and Amending Zoning Plans' published in the Official Gazette dated 02.09.1999 and numbered 23804 for cities in Turkey, the value of green space per capita in urban areas should be at least 10 square meters and the distribution of this green space at the neighborhood level is determined as 3 m²/person sports area. This research was conducted in 7 neighborhoods among 85 neighborhoods in this district. Considering the current population in Ortahisar district, the need for sports fields in accordance with the planning standards of the study area was calculated as 316.674 m² in 7 neighborhoods, observations and measurements were made in 9 different sports fields in these neighborhoods and it was observed that although there is a sports field, there is not enough sports field to meet the need. Deficiencies were identified in terms of physical conditions, equipment level, area sizes and usage opportunities of the sports fields examined. As a result of the research, recommendations were presented to increase the efficiency of existing sports fields.

Keywords: Addiction to Sports, Exercise Addiction, Student.

Citation: Özdemir Işık, B., Önsel, E., & Kaya, S. (2024). Mahalle Parklarında Bulunan Açık Alan Spor Sahalarının 3x3 Basketbol Standartlarına Uygunluğunun Araştırılması, *Herkes için Spor ve Rekreasyon Dergisi*, 6(4), 434-439.

Gönderme Tarihi/Received Date:
19.09.2024

Kabul Tarihi/Accepted Date:
25.11.2024

Yayımlanma Tarihi/Published Online:
30.12.2024

<https://doi.org/10.56639/jsar.1553212>

*Corresponding author:
ozdemirbuket@trabzon.edu.tr

GİRİŞ

Kentsel açık ve yeşil alanlar, nitelik ve niceliklerine göre kent ekosistemine önemli katkılar sağlamaktadır. Bu alanlar, kent sakinlerine sosyal, ekonomik, ekolojik, estetik, rekreasyonel ve psikolojik açılardan çok yönlü hizmetler sunmaktadır. Kentlerin bu işlevleri tam olarak yerine getirebilmesi için mevcut mevzuattaki bilimsel ve teknik eksikliklerin giderilmesi, kent içi ve dışı yeşil alanların bağlantılı, bütüncül ve sürdürülebilir bir ekolojik sistem içinde planlanması, tasarımı ve yönetimini gerektirmektedir (Gül vd, 2020). Bu alanlar toplumsal yaşamın kalitesini artırarak, bireylerin sosyal etkileşimlerini teşvik etmekte ve psikolojik iyilik hallerine olumlu katkılarda bulunmaktadır (Bekar & Sekban, 2018; Adıgüzel & Balta, 2021). Kentsel açık alanlar, mimari yapılar ve ulaşım alanları dışında kalan açıklıklar veya boş alanlar olarak, kent dokusunun önemli temel elemanlarından biridir (Öztan, 1968; Özbilen, 1991). Bu açıdan, rekreasyonel alanlar planlanırken, alanın hizmet ettiği yaş grubu, kapasitesi ve alan büyüklüğü ile doğru orantılı olarak artırılmalıdır. Türkiye'de kentsel planlamalarda mahalle parkları ve spor alanları planlanırken uyulması gereken kriterler Tablo 1. de verilmiştir. Mekânsal planlamalar yapılırken kent nüfusuna öncelikle dikkat edilmesi gerekmektedir.

Tablo 1. Türkiye'deki mahalle parkları ve spor alanları planlama standartları

Alan ve Tesis	Etkili Hizmet Alanı	Hizmet Ettiği Yaş Grubu	Kişi Başına Büyüklük (Dekar/1000 kişi)	İdeal Büyüklük (Dekar)
Mahalle parkları	500-1500m.	Tüm yaş grubu	8-12	20-40
Spor alanları	2 km	7 yaş ve üzeri	4	40-60

Türkiye'de yeşil alanlar 3194 sayılı imar Kanunu içerisinde belirtilmektedir. Ülkemizde 1985 yılında kişi başına düşen yeşil alan miktarı 7 m² iken 1999 yılında yönetmelik değişikliği yapılarak asgari kişi başına düşen yeşil alan miktarı 10 m² değerine yükseltilmiştir. Türkiye'de yeşil alan içeriğinde kent parkları 3,5m², mahalle semt parkı 2m², çocuk oyun alanı 1,5m² ve spor alanı 3m²'lik alanlara sahiptir. Spor alanı olarak kişi başına düşen

metrekare miktarı İsveç ve İngiltere’de 10 m², Fransa için 8 m², İtalya için 7.5 m²’dir (Aksoy, 2001; Çebi Demir, 2020).

Bu çalışmada, nüfus artışına bağlı yapılaşma sonucu kaybolan yeşil alanların mahalle düzeyinde kullanımını artırmak ve planlanan açık alan spor sahalarını sadece inşa etmek değil, aynı zamanda standartlara uygun, yüksek kullanım kalitesine sahip, gerçekçi bir şekilde tasarlamak ve planlamak için öneriler geliştirmek amaçlanmıştır. Araştırma mahalle parklarındaki basketbol sahaları üzerinden gözlem ve ölçümler yapılarak gerçekleştirilmiştir. Önceden sokak basketbolu adı altında sokak sporu olarak oynanan ve günümüzde 3x3 basketbol olarak tüm dünyada kentsel takım sporu olarak turnuvaları düzenlenen bu sporun ülkemizde de yaygınlaştırılması amacıyla, açık alanlarda planlanan sahaların 3x3 basketbol saha ölçülerine uygun olup olmadığı tespit edilmiştir. Bu çalışmanın temel amacı, açık alanlardaki basketbol sahalarının 3x3 basketbol standartlarına uygun olup olmadığını belirlemektir. Ayrıca, bu sporun profesyonel anlamda turnuva ve müsabakalar düzenlenerek oynanacağı düşünüldüğünde, standart ölçülere sahip sahaların zemin malzemesi ve donatı kalitesi bir alt problem olarak değerlendirilmiştir.

3X3 Basketbolun Tarihçesi: 3x3 basketbol, son yıllarda dünya genelinde popüleritesini artıran bir spordur. Bu spor dalı, geleneksel 5x5 basketbol formatına göre daha hızlı ve dinamik bir oyun yapısına sahiptir. 3x3 oyunu, bir ucunda tek bir pota, diğer ucunda ise bir çizgi bulunan, uzunluğu 11m, genişliği 15m olan yarım bir sahada oynanır. 3x3 basketbol, genellikle açık hava sahalarında oynandığı için, oyuncuların çevresel faktörlere daha fazla maruz kalması söz konusudur; bu durum, özellikle hava koşullarının oyun üzerindeki etkisini artırmaktadır (Madarame, 2023). Ayrıca, 3x3 basketbol maçları, daha kısa bir şut süresi (12 saniye) ile karakterize edilmekte, bu da oyuncuların daha hızlı karar vermesini ve daha fazla top kaybı yaşamasını gerektirmektedir (Conte vd., 2019). Bu spor dalının eğlence ve sportif etkinlikler açısından sunduğu fırsatlar, özellikle gençler arasında sosyal etkileşimi teşvik etmektedir. 3x3 basketbol, sokak kültürü ile iç içe geçmiş bir yapıya sahip olup, gençlerin fiziksel aktiviteye katılımını artırmakta ve toplumsal bağları güçlendirmektedir (Erçülj vd., 2019). 3x3 basketbol turnuvaları, sadece rekabetçi bir ortam sunmakla kalmayıp, aynı zamanda katılımcılara eğlenceli bir deneyim yaşatmaktadır. Bu bağlamda, 3x3 basketbolun, gençlerin fiziksel ve sosyal gelişimlerine katkıda bulunduğu birçok araştırmada vurgulanmaktadır (Montgomery, 2018; Mikołajec vd., 2022). 3x3 basketbol, dünya genelinde sokak sporları arasında önemli bir yer edinmiş ve birçok ülkede düzenlenen turnuvalarla popüleritesini artırmıştır. Bu spor dalı hem eğlence hem de sportif etkinlikler açısından gençlerin sosyal ve fiziksel gelişimlerine olumlu katkılar sağlamaktadır (Figueira vd., 2022; Li, 2024).

YÖNTEM

Çalışma alanı Trabzon Ortahisar İlçesine bağlı 7 ayrı mahallede (Soğuksu Mah., Karşıyaka Mah., 2 nolu Erdoğan Mah., 3 nolu Erdoğan Mah., Aydınlikevler Mah., Çukurçayır Mah., Üniversite Mah.) bulunan 9 ayrı açık spor sahasında (Spor Temalı Park, Çalıkluşu Parkı, Erdoğan İlkokulu Önü, Belde Parkı, Recep Yazıcıoğlu Parkı, Dede Korkut Parkı, Şeyh Şamil Parkı, Karadeniz Parkı, Sardunya Parkı) gerçekleştirilmiştir. Park alanları ile ilgili genel bilgiler Trabzon Ortahisar Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü’nden alınmıştır. Yerinde gözlem ve alan ölçümleri yapılarak her bir park alanının 3X3 basketbol için belirlenen standart alan ölçülerine göre uygunluklarına bakılmış, donatı ve malzeme kaliteleri değerlendirilmiştir.

Açık Alan Basketbol Sahalarında Kullanılan Zemin Kaplama Malzemeleri: Açık alan spor sahalarının zemin kaplama malzemeleri, sporcuların performansı ve güvenliği açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, en yaygın kullanılan zemin kaplama malzemeleri arasında akrilik saha zemini, tartan saha zemini ve poliüretan saha zemini yer almaktadır (Tablo 2).

Tablo 2. Açık alan spor sahalarında kullanılan zemin kaplama malzemeleri

Zemin malzemesi		Malzeme özellikleri
1	Akrilik saha zemini	Akrilik zeminler, özellikle açık hava spor alanlarında, dayanıklılık ve ekonomik avantajları nedeniyle yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Bu zemin türleri, UV ışınlarına ve yağmura karşı yüksek direnç göstererek, çeşitli spor aktiviteleri için uygun bir yüzey sunmaktadır. Akrilik zeminlerin uygulama alanları arasında tenis kortları, voleybol sahaları, badminton sahaları, atletizm pistleri, basketbol sahaları ve yürüyüş yolları bulunmaktadır (Dao vd., 2021).
2	Tartan saha zemini	Tartan zeminler, spor alanlarında yaygın olarak kullanılan, EPDM kauçuk granülleri ve poliüretan bağlayıcıların karışımından oluşan bir zemin kaplama türüdür. Bu zeminler, su geçirgenliği, esneklik ve sporcu sağlığına uygunluk gibi özellikleri ile dikkat çekmektedir (Straç vd., 2021).
3	Poliüretan saha zemini	Poliüretan zemin kaplamaları, içeriğindeki polimer plastik sayesinde yüksek darbe dayanıklılığı sunarak, ağır yükler altında çatlama veya kırılma riskini minimize etmektedir. Bu özellikleri, poliüretan zemin kaplamalarını endüstriyel alanlar ve spor sahalarının zemin kaplamalarında tercih edilen bir seçenek haline getirmektedir (Al vd., 2024).

Akrilik zeminler, dayanıklılığı ve düşük bakım maliyetleri ile öne çıkarken, tartan zeminler esnek yapısı sayesinde sporcuların yaralanma riskini azaltmaktadır (Gezici & Kesgin, 2023; Kurt Konakoğlu & Çelik, 2023). Poliüretan zeminler ise, yüksek performans gerektiren sporlar için tercih edilmektedir, çünkü bu zeminler, darbe emme özellikleri ile sporcuların konforunu artırmaktadır (Kahveci & Sandal, 2023). Zeminlerin düzgünlüğü, sporcuların güvenliği açısından en önemli faktörlerden biridir. Düzgünlüğünü kaybetmiş zeminler, sporcular için tehlikeli tuzaklar oluşturmakta ve yaralanma riskini artırmaktadır (Ak & Ögçe, 2018). Özellikle, Amerika Birleşik Devletleri’nde yapılan bir araştırma, profesyonel bir takımın yarışma sezonu boyunca oyuncularının maruz kaldığı 60 yaralanma olayının dört temel nedeninden birinin zemin olduğunu ortaya koymuştur (Ünal & Bağcı, 2017). Bu durum, zeminlerin düzenli bakımının ve kontrolünün önemini vurgulamaktadır. Açık alan spor sahalarının düzgünlüğünü

etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Faaliyetler, olumsuz hava koşulları ve yetersiz bakım, zeminlerin bozulmasına ve düzgünlüğünü yitirmesine yol açmaktadır (Kır vd., 2018). Bu nedenle, spor sahalarının tasarımında ve bakımında, zemin kaplama malzemelerinin özellikleri ve çevresel faktörler dikkate alınmalıdır. Spor sahalarının drenaj sistemleri de zeminlerin düzgünlüğünü korumak için kritik bir rol oynamaktadır; çünkü uygun drenaj, su birikintilerini önleyerek zeminlerin bozulmasını engeller (Bozdağ & Dalkıran, 2024). Açık alan spor sahalarının zemin kaplama malzemeleri, sporcuların güvenliği ve performansı açısından büyük bir öneme sahiptir. Zeminlerin düzgünlüğü, spor yaralanmalarını önlemek için kritik bir faktör olarak öne çıkmakta ve bu nedenle zemin kaplama malzemelerinin seçimi ve bakımı dikkatle yapılmalıdır (Yıldırım vd., 2014; Atilla, 2021).

Araştırma Yayın Etiği: Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen her türlü araştırmalar, insan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması, insanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar, hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar, kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar için Etik Kurul İzni gerekmektedir.

BULGULAR ve TARTIŞMA

Trabzon Ortahisar Belediyesi'nden temin edilen güncel veriler doğrultusunda, çalışma alanında bulunan mahalle içi spor alanlarının standartlara uygunluğu incelenmiştir. Bu bağlamda, söz konusu alanlarda ölçümler gerçekleştirilerek standartlara uyumları incelenmiştir. (Tablo 3).

Tablo 3. Trabzon Ortahisar Merkez İlçesine ait 9 mahallede incelenen spor alanlarının standartlara göre olması gereken alan miktarları

Trabzon il merkez ilçe Ortahisar'a bağlı kalıcı konutlara ait mahalleler	Nüfus (2023 yılı) Kişi sayısı	Standartlara uygun Yeşil Alan / Spor Alanı Miktarı	Standartlara Uygun Olması Gereken Spor Alanı Miktarı
Soğuksu Mahallesi	12.459	10 m ² /3 m ²	37.377 m ²
Karşıyaka Mahallesi	8.261	10 m ² /3 m ²	24.783 m ²
2 nolu Erdoğdu Mahallesi	11.956	10 m ² /3 m ²	35.868 m ²
3 nolu Erdoğdu Mahallesi	13.053	10 m ² /3 m ²	39.159 m ²
Aydınlıkevler Mahallesi	12.465	10 m ² /3 m ²	37.395 m ²
Çukurçayır Mahallesi	32.009	10 m ² /3 m ²	96.027 m ²
Üniversite Mahallesi	15.355	10 m ² /3 m ²	46.065 m ²
Toplam:105.558			Toplam:316.674 m ²

Basketbol sahası ölçüm ve standartları, genel saha ölçülerine kıyasla belirgin bir farklılık göstermemektedir. Bu çalışmada, spor sahaları içinde yer alan basketbol sahalarının standart ölçülere uygunluğu, malzeme seçimi ve kalitesi açısından değerlendirilmiştir. (Tablo 4).

Tablo 4. Ortahisar İlçesine Bağlı Mahallelerdeki Mevcut Basketbol Sahaları

Park No	Mahalleler	Saha Ölçüleri Çift pota: 28cm X 15cm Tek pota: 14cm X 7.5cm	Pota Ölçüleri 3.05 cm (yerden yükseklik)	Zemin Malzemesi Malzeme Kalitesi	Uygun (+) Uygun Değil (-)			
					(1)	(2)	(3)	(4)
PN1	Üniversite Mah. Spor Temalı Park	14,80/28,05	✓	Tartan Zemin	😊	😊	😊	😊
PN2	Karşıyaka Mah. Çalığışu Parkı	10,75/18,53	✓	Beton Akrilik	😞	😊	😊	😞
PN3	3 Nolu Erdoğdu Mah. Erdoğdu İlkokulu Önü	7,60/9,20	✗	Beton Akrilik	😞	😞	😊	😞
PN4	2 Nolu Erdoğdu Mah. Belde Parkı	14,60/25,20	✗	Beton Akrilik	😊	😞	😊	😞
PN5	Aydınlıkevler Mah. Recep Yazıcıoğlu Parkı	14,87/25,80	✗	Beton Akrilik	😊	😞	😊	😞
PN6	Soğuksu Mah. Dede Korkut Parkı	14,64/21,17	✓	Beton Akrilik	😞	😊	😊	😞
PN7	3 nolu Erdoğdu Mah. Şeyh Şamil Parkı	9,60/18,60	✓	Beton	😞	😊	😞	😞
PN8	Çukurçayır Mah. Karadeniz Parkı	8,30/9,50	✗	Beton Akrilik	😞	😞	😞	😞
PN9	Üniversite Mah. Sardunya Parkı	14,00/15,00	✓	Tartan Zemin	😞	😞	😊	😞

Tablo 5. Gözlem yapılan 9 saha sonuçları

Parkın Adı	Park Görseli	Gözlem ve ölçüm sonuç ve önerileri
Üniversite Mah. Spor Temalı Park Yapım yılı:2017		Üniversite Mahallesi Spor Temalı Park içerisindeki basketbol sahası, 15,00 metre uzunluğunda 14,00 metre genişliğinde olup, zemini tartan olduğundan standart anlamda 3x3 basketbol maçlarına uygundur. Pota ve çember resmi standartlara sahiptir. Ancak zemin kalitesi kötü ve deforme olduğundan değiştirilmelidir.
Karşıyaka Mah. Çalığışu Parkı Yapım yılı:2008		Karşıyaka Mahallesi Çalığışu Parkı içerisindeki basketbol sahası, 18 metre uzunluğunda 11 metre genişliğinde olup, zemini beton olduğundan resmi anlamda 3x3 basketbol maçlarına uygun değildir. Pota ve çember ise resmi standartlara sahiptir. Saha ölçüleri standart saha ölçülerine sahip değildir. Tek pota olarak standart ölçüye dönüştürülebilir.
3 Nolu Erdoğdu Mah. Erdoğdu İlkokulu Önü Yapım yılı:2023		3 nolu Erdoğdu Mahallesi Erdoğdu İlkokulu parkı içerisindeki basketbol sahası, 9,20 metre uzunluğunda 7,60 metre genişliğinde ve zemini beton olduğundan resmi anlamda 3x3 basketbol maçlarına uygun değildir. Pota ve çember de resmi standartlara sahip değildir. Saha ölçüleri çift ya da tek saha ölçülerinin hiçbirine dönüştürülemez. Bu saha 3X3 basketbol için kesinlikle uygun değildir.
2 Nolu Erdoğdu Mah. Belde Parkı Yapım yılı:2006		2 nolu Erdoğdu Mahallesi Belde Parkı içerisindeki basketbol sahası, 25,80 metre uzunluğunda 14,60 metre genişliğinde olup, zemini beton olduğundan resmi anlamda 3x3 basketbol maçlarına uygun değildir. Pota ve çember de resmi standartlara sahip değildir. Saha standart saha ölçülerine sahiptir. Alan içerisinde malzeme ve donatı açısından tadilatlar yapıldığında 3X3 basketbol için uygun olabilecektir.
Aydınlıkevler Mah. Recep Yazıcıoğlu Parkı Yapım yılı:2004		Aydınlıkevler Mahallesi Recep Yazıcıoğlu Parkı içerisindeki basketbol sahası, 25,80 metre uzunluğunda 14,87 metre genişliğinde olup, zemini beton olduğundan resmi anlamda 3x3 basketbol maçlarına uygun değildir. Pota ve çember de resmi standartlara sahip değildir. Saha, standart saha ölçülerine sahiptir. Alan içerisinde malzeme ve donatı açısından tadilatlar yapıldığında 3X3 basketbol için uygun olabilecektir.
Soğuksu Mah. Dede Korkut Parkı Yapım yılı:2001		Soğuksu Mahallesi Dede Korkut Parkı içerisindeki basketbol sahası, 21,17 metre uzunluğunda 14,87 metre genişliğinde olup, zemini beton olduğundan resmi anlamda 3x3 basketbol maçlarına uygun değildir. Pota ve çember ise resmi standartlara sahiptir. Saha ölçüleri standart saha ölçülerine sahip değildir. Zemin uygun hale getirilip saha tek pota standart ölçülere dönüştürülebilir.
3 nolu Erdoğdu Mah. Şeyh Şamil Parkı Yapım yılı:1997		3 nolu Erdoğdu Mahallesi Şeyh Şamil Parkı içerisindeki basketbol sahası, 18,60 metre uzunluğunda 9,60 metre genişliğinde olup, zemini beton olduğundan resmi anlamda 3x3 basketbol maçlarına uygun değildir. Pota ve çember ise resmi standartlara sahiptir. Zemin düzgün hale getirilse bile, saha ölçüleri tek ve çift pota içinde uygun değildir.
Çukurçayır Mah. Karadeniz Parkı Yapım yılı:2022		Çukurçayır Mahallesi Karadeniz Parkı içerisindeki basketbol sahası, 9,50 metre uzunluğunda 8,30 metre genişliğinde olup, zemini beton olduğundan resmi anlamda 3x3 basketbol maçlarına uygun değildir. Pota ve çember de resmi standartlara sahip değildir. Bu saha hiçbir açıdan uygun değildir. 3X3 basketbol için kesinlikle düşünülmemelidir.
Üniversite Mah. Sardunya Parkı Yapım yılı:2014		Üniversite Mahallesi Sardunya Parkı içerisindeki basketbol sahası, 15,00 metre uzunluğunda 14,00 metre genişliğinde olup, zemini tartan olduğundan standart anlamda 3x3 basketbol maçlarına uygundur. Pota ve çember de standart ölçülere sahiptir. Saha ölçüleri tek pota standardına uygundur. Zemin iyileştirilirse tek pota 3X3 basketbol oynanabilir.

Kentsel açık ve yeşil alanların etkin bir şekilde planlanması, tasarlanması ve yönetilmesi, bu alanların sunduğu hizmetlerin sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır (Özgeriş, 2023; Gedikli, 2022). Türkiye standartlarına göre kişi başına 10 m² yeşil alan ve 3 m² spor alanı öngörülmesine rağmen, yapılan çalışmada incelenen mahallelerin hiçbirinin bu standartlara uygun olmadığı tespit edilmiştir. Trabzon özelinde değerlendirildiğinde, arazinin eğimli ve dar alanlardan oluşması bu sonucun başlıca nedenlerinden biridir. İncelenen sahalarda öncelikli olarak saha ölçüleri değerlendirilmiş ve 3x3 basketbol oynamaya elverişli üç saha (PN1, PN4, PN5) olduğu sonucuna varılmıştır. Saha ölçülerinin standartlara uygun olması, saha zeminlerinin ve malzemelerinin tadilatıyla bu üç sahanın turnuva ve müsabakalara uygun hale getirilebileceğini göstermektedir (Tablo 5).

Kentsel alanların hızlı bir şekilde artması ve yeşil alanların yetersizliği, spor sahalarının planlama süreçlerinde göz önünde bulundurulması gereken önemli unsurlardır (Olgun & Yılmaz, 2019; Gümüş vd., 2024). 2021 yılında hazırlanan Spor Ana Planı Raporu'na göre, İstanbul genelinde toplam 1051 basketbol sahası bulunan rekreatif alan mevcuttur. Bu alanlar en çok Ümraniye (60), Sultangazi (58) ve Kartal (57) ilçelerinde yer alırken, en az sayıda basketbol sahasına sahip ilçeler ise Esenler ve Şişli (8), Fatih (7) ve Zeytinburnu (2) olarak belirlenmiştir. Ayrıca, Adalar ilçesinde spor yapılabilecek rekreatif alanlar içerisinde hiç basketbol sahası bulunmamaktadır (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2021). Trabzon için gerçekleştirilen bu çalışmada, arazinin ve mülkiyet sınırlarının etkisiyle saha ölçülerinin standartlardan sapma gösterdiği görülmüştür. İmar ve alan sıkıntıları, Trabzon özelinde planlanan birçok spor sahasının hatalı ölçülerle tasarlandığını göstermektedir. Benzer sorunlar, Türkiye'deki birçok ilde de mevcuttur.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Yapılan gözlem ve değerlendirmeler sonucunda, 7 mahallede bulunan 9 spor sahası arasında 3x3 basketbol standartlarına uygun hiçbir saha tespit edilmemiştir. Spor sahası ölçüleri, donatı elemanları ve zemin döşemeleri, kaliteli bir spor deneyimi sağlamak için kritik öneme sahiptir. Bu unsurlardan birinin veya birkaçının eksikliği, yalnızca oynanan sporun kalitesini düşürmekle kalmayıp, sporcu sağlığı açısından da risk oluşturabilmektedir. Mekânsal planlamaların sonradan düzeltilmesi zor ve zahmetli olduğundan, saha ölçülerine uygun yer seçimleri önceden belirlenmeli ve uygun alanlarda projelendirilmelidir. Aksi takdirde, oluşturulan sahalardan yalnızca mahalle aralarındaki günlük oyunlar için kamusal alanlar olarak kalacaktır.

Standart ölçülere uygun olmayan sahalarda, zemin ve donatı malzemeleri uygun olsa bile, bu sahalardan müsabakalara uygun hale getirilemeyecektir. Bu nedenle, öncelikle planlanacak alanların belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. Zemin kaplama elemanları, pota malzemeleri, sahanın gece aydınlatması, drenaj sistemi ve saha çevresi tel örgüleri gibi unsurların tadilatı daha kolay bir şekilde gerçekleştirilebilmektedir. Standart ölçülere sahip sahalardan tadilat projeleri hazırlanarak, bu sahalardan 3x3 basketbol müsabakaları için uygun hale dönüştürülmesi mümkün olacaktır.

Bu çalışma mahalle parklarındaki saha ölçülerinin büyük bir kısmının standartlara uygun olmadığını ortaya koymuştur. Bu spor alanlarının gelecekte turnuva şeklinde düzenlenebilmesi için, gelecek planlamalarda özellikle standart saha ölçülerine dikkat edilmesi ve uygun alan bulunamaması durumunda alternatif alanların değerlendirilmesi önerilmektedir. Ayrıca, yerel yönetimlerin denetim aşamasında bu kurallara özen göstermeleri gerektiği bir kez daha vurgulanmaktadır.

Finansal Destek: Bu çalışmanın hazırlanması ve yazımı sırasında kurum ve/veya kuruluşlardan herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Bu makalenin yayımlanmasıyla ilgili olarak yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Adıgüzel, F. S. & Balta, M. Ö. (2021). COVID-19 sürecinde kentsel açık ve yeşil alan erişilebilirliği: Uşak kenti örneği. *Türk Coğrafya Dergisi*, 79 (Özel Sayı), 17-24. <https://doi.org/10.17211/tcd.993130>
- Al, G., Aydemir, D., & Bakır, K. (2024). Poliüretan köpük esaslı kavak kompozit panellerin fiziksel ve mekanik özellikleri. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 26(2), 98-106. <https://doi.org/10.24011/barofd.1357963>
- Atilla, A. (2021). 3x3 basketbol ile 5'e 5 basketbolun oyun içi istatistiklerinin analizi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 391-401. <https://doi.org/10.38021/asbid.1029525>
- Bozdağ, İ. & Dalkıran, O. (2024). Beden eğitimi öğretiminde model temelli yaklaşım ve uyarlanmış etkinlikler yoluyla öğrencilerin değer kazanımlarının incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1), 136-169. <https://doi.org/10.38021/asbid.1433398>
- Conte, D., Straigis, E., Clemente, F. M., Gómez, M., & Tessitore, A. (2019). Performance profile and game-related statistics of fiba 3x3 basketball world cup 2017. *Biology of Sport*, 36(2), 149-154. <https://doi.org/10.5114/biolsport.2019.83007>
- Çebi, T. & Demir, Z. (2020). Düzce İli Kalcı Konutlar Bölgesindeki Spor Alanlarının Yeterliliğinin İrdelenmesi. *Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 8(1), 485-498. <https://doi.org/10.29130/dubited.583760>
- Dao, H. P., Nguyen, D. T., Nguyen, C. T., Nguyen, H. A., Mac, P. V., Tran, T. H., ... & Hoang, T. (2021). A novel waterborne acrylic coating incorporation tio2 nanoparticles modified with silane coupling agent and ag/zn zeolite: mechanical properties, thermal stability, artificial weathering durability and antibacterial activity. <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-942609/v1>

- Erçulj, F., Vidic, M., & Leskošek, B. (2019). Shooting efficiency and structure of shooting in 3 × 3 basketball compared to 5v5 basketball. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 15(1), 91-98. <https://doi.org/10.1177/1747954119887722>
- Figueira, B., Mateus, N., Esteves, P., Dadelienė, R., & Paulauskas, R. (2022). Physiological responses and technical-tactical performance of youth basketball players: a brief comparison between 3x3 and 5x5 basketball. *Journal of Sports Science and Medicine*, 21(2), 332-340. <https://doi.org/10.52082/jssm.2022.332>
- Gedikli, B. (2022). Sokak ağaçları: mekân üretimine ve kentsel ekosistem hizmetlerine katkıları. *İdealkent*, 13(37), 1841-1872. <https://doi.org/10.31198/idealkent.1119777>
- Gül, A., Dinç, G., Akin, T., & Koçak, A. İ. (2020). Kentsel açık ve yeşil alanların mevcut yasal durumu ve uygulamadaki sorunlar. *İdealkent*, 11(Kentleşme ve Ekonomi Özel Sayısı), 1281-1312. <https://dergipark.org.tr/pub/idealkent/issue/56755/650461>
- Gümüş, M. G., Çiftçi, H. Ç., & Gümüş, K. (2024). Buffer ve network analiz teknikleri kullanılarak kentsel aktif yeşil alanlar için mekânsal yeterlilik ve erişilebilirlik analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Fen ve Mühendislik*, 26(77), 281-290. <https://doi.org/10.21205/deufmd.2024267712>
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi (2021). *İstanbul Kenti Spor Ana Planı Raporu*, İstanbul. <https://genlikspor.ibb.istanbul/spor-master-plani/>
- Kahveci, B. & Sandal Erzurumlu, G. (2023). Üniversite kampüslerinde peyzaj tasarımı; Niğde Ömer Halisdemir üniversitesi örneği. *Peyzaj*, 5(2), 113-123. <https://doi.org/10.53784/peyzaj.1402309>
- Kesgin, E. & Gezici, K. (2023). Spor sahaları drenajına genel bakış: deneysel çalışma sistematığının oluşturulması. *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 38(4), 2495-2504. <https://doi.org/10.17341/gazimmfd.1120796>
- Kır, B., Salman, A., Avcioğlu, R., & Özkan, Ş. S. (2018). Bazı yeni çim seçeneklerinin akdeniz iklim koşullarında kalite özellikleri üzerine bir araştırma. *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 55(4), 21-30. <https://doi.org/10.20289/zfdergi.393813>
- Kurt Konakoğlu, S. S. & Çelik, K. T. (2023). Amasya üniversitesi yeşillik yerleşkesinde yer alan donatı elemanları üzerine bir çalışma. *Türkiye Peyzaj Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 33-46. <https://doi.org/10.51552/peyad.1332681>
- Li, X. & Phucharoen, T. (2024). Research on the winning factors of 3x3 basketball techniques. *International Journal of Sociologies and Anthropologies Science Reviews*, 4(2), 1-12. <https://doi.org/10.60027/ijsasr.2024.3730>
- Madarame, H. (2023). Age and sex differences in shot distribution and accuracy in international 3x3 basketball tournaments. *Montenegrin Journal of Sports Science and Medicine*, 12(1), 11-16. <https://doi.org/10.26773/mjssm.230302>
- Mikołajec, K., Gabryś, T., Gryko, K., Prończuk, M., Krzysztofik, M., Trybek, G., & Maszczyk, A. (2023). Relationship Among the Change of Direction Ability, Sprinting, Jumping Performance, Aerobic Power and Anaerobic Speed Reserve: A Cross-Sectional Study in Elite 3x3 Basketball Players. *Journal of human kinetics*, 85, 105-113. <https://doi.org/10.2478/hukin-2022-0114>
- Montgomery, P. G. (2018). 3x3 basketball competition: physical and physiological characteristics of elite players. *Journal of Physical Fitness, Medicine & Treatment in Sports*, 5(3). <https://doi.org/10.19080/JPFMTS.2018.05.555664>
- Olgun, R. & Yılmaz, T. (2019). Evaluation of presence of urban green space in the case of niğde city. *Mediterranean Agricultural Sciences*, 32(1), 11-20. <https://doi.org/10.29136/mediterranean.486732>
- Özbilen, A. (1991). *Kent içi açık alanlar ve dağılımı, tarihi eserler ve gelişen yeni yapılaşma*. K.T.Ü. Orman Fakültesi, Genel Yayın No:155, F.Y.N: 17, Trabzon.
- Özgeriş, M. (2023). Quantitative and qualitative analysis of active green spaces: erzurum adnan menderes neighbourhood sample. *JENAS Journal of Environmental and Natural Studies*, 5(1), 68-84. <https://doi.org/10.53472/jenas.1250924>
- Öztan, Y. (1968). *Ankara şehri ve çevresi yeşil saha sisteminin Peyzaj Mimarisi prensipleri yönünden etüd ve tayini*, Ankara Üniversitesi Basımevi. Ankara.
- Straç, C., Małek, M., Jackowski, M., & Sudol, E. D. (2021). Safety comes first: novel styrene butadiene rubber (sbr) and ethylene propylene diene monomer (epdm) surfaces as a response to sport injuries. *Materials*, 14(13), 3737. <https://doi.org/10.3390/ma14133737>
- Ünal, H. & Bağcı, E. (2017). Sports organizations in the light of environmental sustainability and ecologic footprint çevresel sürdürülebilirlik ve ekolojik ayak izi ışığında spor organizasyonları. *Journal of Human Sciences*, 14(3). 3006-3021. <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/4597>
- Yıldırım, F. F., Sevgisunar, H. G., Yavaş, A., Avcı, O., & Çelik, A. (2014). Ecologic solutions for uv protection, *Tekstil ve Mühendis*, 21(96), 37-51. <https://doi.org/10.7216/130075992014219605>

Except where otherwise noted, this paper is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0 International license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).